

Asia: VN/698/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä lausuttavaa esitetyistä muutoksista?

Yleinen työttömyyskassa YTK pitää uudistuksen tavoitetta työllisyyden parantamisesta ja työttömien palveluiden uudistamisesta lähtökohtaisesti hyvänä. Uudistus vaikuttaa kuitenkin vievän järjestelmää monimutkaisempaan suuntaan.

Uudistuksessa on huolehdittava, että TE-toimistot ja kunnat saavat riittävät resurssit uudistuksen toimeenpanoon, jotta palvelut eivät ruuhkaudu ja että kaikki uudistuksen toimenpiteet voidaan toteuttaa viivytyksettä.

Työnhakijoiden velvollisuuksien tulisi olla hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti selkeitä, jotta työnhakijalla on hyvä käsitys siitä, mitkä velvollisuudet koskevat häntä. Valitettavasti lakiesitys ei kaikilta osin vastaa tähän tavoitteeseen.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; taloudelliset vaikutukset?

-

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset viranomaisten toimintaan (ml.

resursseja koskevat asiat)?

Toimeenpanon näkökulmasta uudistuksessa korostuu järjestelmän muuttuminen monimutkaisempaan suuntaan. Huolena onkin, että lakiesityksessä esitettyjen veloitteiden toteuttamisen seuranta ja niiden selvittäminen viivästyttää lausuntojen saantia.

Erityisesti työnhakuveloitteiden seurannassa tulisi huolehtia siitä, että seuraamusjärjestelmän ensimmäisen portaan eli muistutusten toimeenpano olisi sujuvaa eikä aiheuttaisi turhaa viivytystä käsittelyssä tilanteessa, jolla ei tosiasiallisesti olisi vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Uudistus toisi työnhakuveloitteen piiriin myös osa-aikatyössä olevat, työaikaa lyhentämällä lomautetut sekä kokonaan lomautetut kolmen kuukauden jälkeen. YTK:n näkemyksen mukaan tämä lisäisi huomattavasti aktiivisten toimenpiteiden ja jatkuvan seurannan piirissä olevien työnhakijoiden määrää.

Työttömyysetuuden toimeenpanon sujuvuuden kannalta on erityisen tärkeää, että työvoimapolitiittiset lausunnot tulevat viiveettä ja että ne olisivat kerralla oikein, ettei synny tarvetta takaisinperintöihin. On tärkeää, ettei veloitteiden täyttämisen selvittäminen viivästyttä toimeenpanoa.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset työllisyyteen?

-

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; muut vaikutukset?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakijan palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä

tekevien palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien palveluprosessista?

Nykyisestä poiketen työttömyysturvaseuraamuksia sovellettaisiin myös niihin työnhakijoihin, jotka opiskelevat työvoimakoulutuksessa tai julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitetulla tavalla omaehtoisesti työttömyysetuudella tuettuna. Yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa tai työttömyysetuudella tuettuna opiskelevien tulisi hakea kolmea TE-toimiston tai kunnan osoittamaa koulutusalaan liittyvää ja koulutusta tukevaa yksilöityä työpaikkaa kolmen kuukauden aikana. Kaiken kaikkiaan työvoimakoulutuksen, omaehtoisten opintojen ja kotoutumisen edistämiseen liittyvän koulutuksen ai-kaisten tapahtumien osalta uudistus vaikuttaa monimutkaiselta. On huolehdittava riittävästä neuvonnasta ja tiedottamisesta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa muistutuksesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuudesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien työnhakuvelvollisuudesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien työnhakuvelvollisuudesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; muuta lausuttavaa?

-

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä eroamisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

-

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä kieltäytymisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Esityksen mukaan TE-toimistot tekisivät edelleen työnhakijoille työtarjouksia, mutta tarjousten velvoittavuus riippuisi työnhakijan tilanteesta, työttömyysjakson pituudesta ja muiden työpaikkojen hakemisesta. On huolehdittava, että työnhakijalla on selkeä tietoa työtarjouksen velvoittavuudesta. Työnhakuvelvollisuuden ja TE-toimistojen työtarjousten tarkasteleminen kokonaisuutena tarkastelujaksoittain on sinänsä kannatettavaa. Esityksen mukaan korvauksettoman määräajan alkamispäivän siirtämisestä luovuttaisiin työtarjousten osalta. Uudistuksen toimeenpanossa on tästä syystä tärkeää huolehtia, että tieto mahdollisesta etuuden maksamisen keskeytyksestä tulee ajoissa etuuden maksajille, jotta uudistus ei lisää takautuvia lausuntoja ja takaisinperintöjä.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa porrastetusta seuraamuksesta?

Lain tavoitteena on kohtuullistaa korvauksettomien määräaikoja. Seuraamusjärjestelmän porrastaminen vie järjestelmää samalla kuitenkin monimutkaisempaan suuntaan. Seuraamusjärjestelmän tulisi olla mahdollisimman yksinkertainen ja selkeä hakijan oikeusturvan kannalta.

Muistutusmenettelyä on pidettävä kannatettavana uudistuksena. Muistutuksella varmistetaan, että työnhakija on tietoinen velvoitteistaan ja niiden täyttämistä. Muistutuksen käyttö osaltaan oletettavasti vähentää perusteettomia karensseja, joista aiheutuu tarvetta lausuntojen jälkikäteiseen korjaamiseen ja muutoksenhaun tarvetta.

Työsuhteen päättymisen ja varmasta työpaikasta kieltäytymisen perusteella asetettuja korvauksettomia määräaikoja ei esityksen mukaan enää otettaisi huomioon arvioitaessa työnhakijan menettelyn toistuvuutta eli sitä, tulisiko työnhakijalle myöhemmin asettaa korvauksettoman määräajan sijasta työssäolovelvoite. Tästä saattaa aiheutua tilanteita, joissa karensseja voi tulla eri syistä päällekkäin.

Työttömyysturvalaki; muuta lausuttavaa?

-

Lausuttavaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muiden lakien muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muutosten voimaantulosta ja siirtymäajan järjestelyistä?

-

Lausuttavaa suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestyksestä?

-

Muuta lausuttavaa?

Uudistus tulee väistämättä lisäämään yhteydenottoja ja kyselyjä myös työttömyyskassaan. Siksi onkin tärkeää, että uudistuksesta tiedotetaan tehokkaasti ennen lain voimaantuloa. Erityisesti siirtymäsäännöksistä on syytä informoida, jotta lain voimaantullessa työttöminä työnhakijoina olevat tietävät, mitkä velvollisuudet heitä koskevat, ettei tule oikeudenmenetyksiä ja takautuvia lausuntoja, jotka johtaisivat takaisinperintöihin. Lain voimassaollessa tulee lisäksi varmistaa, että työ- ja elinkeinoviranomainen sekä kokeilukunnat informoivat selkeästi työnhakijaa velvollisuuksista sekä työttömyysetuuden saamisen keskeisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä. Työttömyyskassan neuvonnan kuormittavuuden kannalta on tärkeää, että työnhakija saa riittävän ohjeistuksen työvoimaviranomaiselta ja että lausunnot tulevat viivytyksettä ja ovat oikeansisältöisinä.

Virri Paula
YTK